Türkiye Cumhuriyeti'nin Nitelikleri

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Cumhuriyet:** Egemenliğin millete ait olduğu, yöneticilerin halk tarafından belirli bir süre için seçildiği yönetim biçimidir. Anayasamızın 1. maddesine göre "Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir."
- Anayasanın 2. maddesine göre Türkiye Cumhuriyeti; insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, **demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir.**
- **Demokratik devlet:** Yönetme yetkisini seçimle halktan alan, temel hak ve özgürlükleri güvence altına alan devlettir. **Laik devlet:** Din ve devlet işlerini birbirinden ayırır; herkesin inanç ve ibadet özgürlüğünü korur, hiçbir inancı ayrıcalıklı tutmaz.
- **Sosyal devlet:** Vatandaşlarının eğitim, sağlık, barınma, çalışma gibi ihtiyaçlarını gözetir; yaşlı, engelli, yoksul ve korunmaya muhtaç kişilere destek olur. **Hukuk devleti:** Yönetenler dâhil herkes kanunlara uyar; devletin işlemleri bağımsız mahkemelerce denetlenebilir.
- Anayasanın 3. maddesine göre devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olduğu, dilinin Türkçe, bayrağının ay yıldızlı al bayrak, millî marşının İstiklal Marşı, başkentinin Ankara olduğu belirtilir. İlk üç madde değiştirilemez; değiştirilmesi teklif dahi edilemez.
- Seçimle iş başına gelen boy beyleri, önemli kararların alındığı **kurultay (toy)** ve herkesin uyması gereken **töre**, tarihteki Türk devletlerinde de katılım ve hukuk anlayışının bulunduğunu gösterir.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1. Egemenliğin millete ait olduğu ve yöneticilerin belirli bir süre için halk tarafından seçildiği yönetim biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Mutlak monarşi (sınırsız yetkili krallık)
B) Cumhuriyet
C) Oligarşi (küçük bir grubun yönetimi)
D) Teokrasi (din kurallarına dayalı yönetim)

2. Aşağıdaki ifadelerin doğru (D) ya da yanlış (Y) olduğunu belirtiniz.
(…) Laik devlette din ve devlet işleri birbirinden ayrıdır.
(…) Hukuk devletinde yöneticiler kanunlara uymak zorunda değildir.
(…) Sosyal devlet, korunmaya muhtaç vatandaşlarına destek olur.
(…) Anayasanın ilk üç maddesinin değiştirilmesi teklif edilebilir.

3 Şemada boş bırakılan (?) kutulara uygun açıklamaları yazınız.

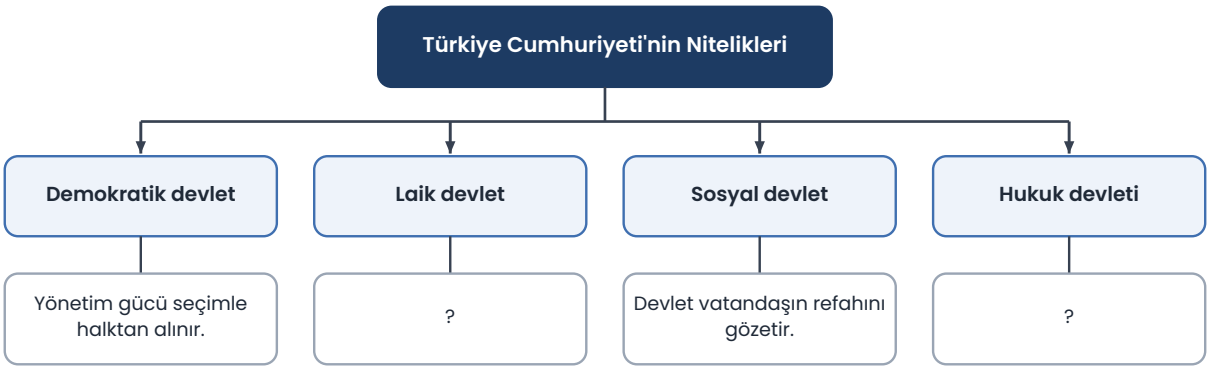

4 Aşağıdaki boşlukları uygun kavramlarla doldurunuz.
(laik – sosyal – hukuk – demokratik)
a) Devletin, vatandaşlarının herhangi bir inancı benimseme ya da benimsememe özgürlüğünü koruması ..... devlet ilkesinin gereğidir.
b) Devletin ücretsiz aşı kampanyası düzenlemesi ..... devlet anlayışının bir örneğidir.
c) Yöneticilerin seçimle iş başına gelmesi ..... devletin temel özelliğidir.
d) Bir vatandaşın, kendisi hakkında verilen idari karara karşı mahkemeye başvurabilmesi ..... devleti olmanın gereğidir.

5 Anayasanın 3. maddesine göre Türkiye Cumhuriyeti'nin
a) resmî dili, b) başkenti, c) millî marşı nedir?

6 Tarihteki Türk devletlerinde devlet işlerinin görüşüldüğü ve önemli kararların alındığı meclise ne ad verilirdi?

A) Kurultay (Toy) B) Divan-ı Hümayun C) Senato D) Meşveret Odası

7 Tarihteki Türk devletlerinde hükümdar da dâhil herkesin uymak zorunda olduğu yazısız kurallara **töre** denir. Töre, günümüz devletinin hangi niteliğiyle benzerlik gösterir? Kısaca açıklayınız.

8 Aşağıdakilerden hangisi **sosyal devlet** anlayışına örnek **değildir**?

A) Engelli vatandaşlara bakım desteği verilmesi
B) Öğrencilere ücretsiz ders kitabı dağıtılması
C) Milletvekili seçimlerinin beş yılda bir yapılması
D) Yaşlılar için huzurevleri açılması

9 Aşağıdaki kavramları doğru açıklamalarıyla eşleştiriniz.
1) Cumhuriyet 2) Laiklik 3) Hukuk devleti
a) Kanunların herkese eşit uygulanması
b) Yöneticilerin belirli süreler için seçilmesi
c) İnanç ve ibadet özgürlüğünün devlet güvencesinde olması

10 "Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir." ifadesi Anayasamızın kaçıncı maddesinde yer alır? Bu madde değiştirilebilir mi?

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Aşağıda bazı devlet uygulamaları verilmiştir. Her birinin Türkiye Cumhuriyeti'nin hangi niteliğiyle ilgili olduğunu yazınız.
a) Farklı inançlardaki vatandaşların ibadethanelerinde özgürce ibadet edebilmesi
b) Bir bakanlığın kararının mahkeme tarafından iptal edilebilmesi
c) Deprem bölgesindeki ailelere geçici konut sağlanması
d) Vatandaşların muhtarını, belediye başkanını ve milletvekilini oyuyla seçmesi

12 Bir ülkede devlet başkanlığı babadan oğula geçmekte ve ülkenin yöneticisi hiçbir seçimle belirlenmemektedir. Bu ülkenin yönetim biçimi cumhuriyetin hangi özelliğine **aykırıdır**?

A) Devletin vergi toplaması
B) Devletin bir başkentinin bulunması
C) Devletin resmî bir dilinin olması
D) Yöneticilerin halk tarafından belirli bir süre için seçilmesi

13 Aşağıdaki kartlarda üç öğrencinin görüşleri verilmiştir. Hangi öğrencinin görüşü **yanlıştır**? Doğrusunu yazınız.

Ece	Mert	Nil
Laik devlet, vatandaşların inanç ve ibadet özgürlüğünü güvence altına alır.	Hukuk devletinde devletin yaptığı işlemler yargı denetimine açık değildir.	Sosyal devlet, yoksul ve korunmaya muhtaç vatandaşlara destek olur.

14 Anayasanın ilk üç maddesinin değiştirilemez olarak belirlenmesinin amacı ne olabilir? Açıklayınız.

15 Aşağıdakilerden hangisi **hukuk devleti** ilkesiyle doğrudan ilgilidir?

A) Belediyenin parklara oyun alanı yapması
B) Okullarda seçmeli ders çeşidinin artırılması
C) Yaşlılara evde bakım hizmeti verilmesi
D) Bir valinin kanuna aykırı kararının mahkemece iptal edilmesi

16 Tabloda verilen devlet niteliklerinin karşısına birer örnek uygulama yazınız.

Nitelik	Örnek uygulama
Demokratik devlet	
Laik devlet	
Sosyal devlet	

17 Laiklik ilkesinin toplumda barış ve bir arada yaşama kültürüne katkısı nedir? Açıklayınız.

18 Kök-Türk (Göktürk) devletini örnek alan bir tarih canlandırmasında öğrenciler, boy beylerinin kurultayda toplanarak savaş ve barış kararlarını tartıştığını canlandırıyor. Bu canlandırma, günümüz Türkiye Cumhuriyeti'nin hangi niteliğinin tarihteki köklerine örnek gösterilebilir?

A) Demokratik devlet B) Sosyal devlet C) Laik devlet D) Hukuk devleti

19 "Sosyal devlet, yalnızca yardıma muhtaç kişilere destek vermekle ilgilidir; eğitim ve sağlık hizmetleri bu anlayışın dışındadır." Bu görüşe katılıyor musunuz? Gerekçesiyle yazınız.

20 Aşağıdaki ifadelerden hangisi Türkiye Cumhuriyeti'nin niteliklerinden biri **değildir**?

A) İnsan haklarına saygılı olması
B) Yönetimin belirli bir aileye ait olması
C) Atatürk milliyetçiliğine bağlı olması
D) Sosyal bir hukuk devleti olması

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 **Durum:** Kardelen Mahallesi'nde yaşayan Ayten Hanım, belediyenin evinin önündeki yola yaptığı kazı nedeniyle düşüp yaralanmıştır. Ayten Hanım belediye aleyhine dava açmış, mahkeme belediyenin gerekli uyarı levhalarını koymadığına karar vererek Ayten Hanım'a tazminat ödenmesine hükmetmiştir.

Bu durum aşağıdaki niteliklerden hangisiyle **en çok** ilişkilidir?

A) Laik devlet B) Cumhuriyet C) Hukuk devleti D) Sosyal devlet

22 21. sorudaki durumda Ayten Hanım'ın belediyeye karşı dava açamadığını düşünelim. Bu durum vatandaşlar ve devlet arasındaki güveni nasıl etkiler? Açıklayınız.

23 Aşağıdaki kartlarda bir sınıf başkanlığı seçimi hakkında üç öğrencinin önerileri verilmiştir.

Deniz	Umut	Selin
Sınıf başkanı, en yüksek notu alan öğrenci olsun; seçime gerek yok.	Herkes aday olabilsin; başkan gizli oyla seçilsin ve dönem sonunda yeniden seçim yapılsın.	Başkanı her yıl öğretmenimiz belirlesin; o seçtiği kişi mezuniyete kadar görev yapsın.

Hangi öğrencinin önerisi **cumhuriyet** yönetiminin temel özelliklerine en uygundur? Gerekçesini iki özellik belirterek yazınız.

24 Bir ülkenin anayasasında şu maddeler yer almaktadır:
I. Devletin resmî bir dini vardır ve kamu görevlerine yalnızca bu dine mensup olanlar atanabilir.
II. Devlet, işsiz kalan vatandaşlarına belirli bir süre gelir desteği sağlar.
III. Devlet başkanı beş yılda bir halk tarafından seçilir.

Bu maddelerden hangisi **laik devlet** anlayışına aykırıdır? Açıklayınız.

25 24. sorudaki II ve III. maddeler hangi devlet nitelikleriyle ilişkilidir?

A) II – Hukuk devleti, III – Laik devlet
B) II – Sosyal devlet, III – Demokratik devlet
C) II – Demokratik devlet, III – Sosyal devlet
D) II – Laik devlet, III – Hukuk devleti

26 **Metin:** Cumhuriyet yönetiminde vatandaşlar yalnızca yöneticileri seçmekle kalmaz; belediye meclis toplantılarını izleyebilir, dilekçe hakkını kullanabilir, dernek kurabilir ve görüşlerini özgürce ifade edebilir. Bu imkânlar, yönetimin halkın isteklerini dikkate almasını sağlar.

Metinden aşağıdaki yargılardan hangisine **ulaşılamaz**?

A) Cumhuriyette yönetime katılma yolları yalnızca seçimle sınırlı değildir.
B) Vatandaşlar görüşlerini farklı yollarla yönetime iletebilir.
C) Yönetim, vatandaşların isteklerini dikkate almalıdır.
D) Cumhuriyet yönetimi ilk kez Türkler tarafından kurulmuştur.

27 Aşağıdaki haber başlıklarını devletin nitelikleriyle eşleştiriniz. Eşleşmeyen niteliği yazınız.
I. "Kış aylarında ihtiyaç sahibi 40 bin haneye yakacak desteği"
II. "Seçmenler yarın sandık başına gidiyor"
III. "Mahkeme, bakanlık kararının yürütmesini durdurdu"
(demokratik devlet – laik devlet – sosyal devlet – hukuk devleti)

28 Atatürk'ün "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir." sözü ile cumhuriyet yönetimi arasındaki ilişkiyi açıklayınız.

29 Bir öğrenci "Laik bir devlette din ve inançlar önemsizdir." demiştir. Bu yorumun neden **hatalı** olduğunu açıklayınız.

30 Bir okul gazetesinde "Cumhuriyetimizin Nitelikleri" başlıklı bir köşe hazırlanacaktır. Aşağıdaki cümlelerden hangisi bu köşede **yanlış bilgi** olarak yer alır?

A) Hukuk devletinde yöneticiler kanunların üstündedir.
B) Anayasanın ilk üç maddesinin değiştirilmesi teklif dahi edilemez.
C) Türkiye Cumhuriyeti demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir.
D) Sosyal devlet vatandaşlarının refahını gözetir.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**